

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/228/2019
Identifikačné číslo spisu:	5115209471
Dátum vydania rozhodnutia:	21.05.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Branislav Král
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:5115209471.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletého H., nar. XX. júla XXXX. a maloletého N., nar. XX. januára XXXX., obidvaja bytom u matky, zastúpených kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina, deti rodičov: matky Mgr. O., bývajúcej v L. a otca G., bývajúceho v K., zastúpeného ADVOKÁTSKOU KANCELÁRIOU BEDNÁŘOVÁ & HODOŇOVÁ <., v mene ktorej koná advokátka JUDr. Sabína Hodoňová, PhD., o návrhu otca na zníženie výživného pre maloleté deti a návrhu matky na zvýšenie výživného pre maloleté deti, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 9P/94/2015, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 27. marca 2019, sp. zn. 7CoP/17/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 27. marca 2019, sp. zn. 7CoP/17/2019
z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 26. januára 2018, č. k. 9P/94/2015-593 zamietol návrh otca G., nar. XX. augusta XXXX zo dňa 24. marca 2015, ktorý bol doručený Okresnému súdu Žilina dňa 31. marca 2015, na zníženie výživného pre maloletého H., nar. XX. júla XXXX, zo sumy 350 Eur na sumu 150 Eur a pre maloletého N., nar. XX. januára XXXX, zo sumy 350 Eur na sumu 150 Eur (výrok I). Otcovi uložil povinnosť platiť zvýšené výživné pre maloletého H., nar. XX. júla XXXX zo sumy 350 Eur mesačne na sumu 380 Eur mesačne od 25. mája 2016 a na maloletého N., nar. XX. januára XXXX, zo sumy 350 Eur mesačne, na sumu 370 Eur mesačne od 25. mája 2016 mesačne, vždy do 15. dňa v mesiaci vopred, k rukám matky maloletých detí (výrok II.). Otcovi uložil povinnosť splácať nedoplatok na výživnom pre maloletého H., za obdobie od 25. mája 2016 do 31. januára 2018 vo výške 551,77 Eur v mesačných splátkach po 45 Eur, spolu s bežným výživným, k rukám matky maloletého dieťaťa, pod následkom straty výhody splátok (výrok III.). Otcovi uložil povinnosť splácať nedoplatok na výživnom pre maloletého N. za obdobie od 25. mája 2016 do 31. januára 2018 vo výške 369,52 Eur v mesačných splátkach po 30 Eur, spolu s bežným výživným, k rukám matky maloletého dieťaťa, pod následkom straty výhody splátok (výrok IV). Zmenil rozsudok

Obvodného súdu pre Prahu 9 zo 17. apríla 2014, sp. zn. 25Nc/227/2013, v spojení s rozsudkom Mestského súdu v Prahe z 22. októbra 2014, sp. zn. 39Co/354/2014, v časti určeného výživného pre maloletého H. a maloletého N. (výrok V). Žiadnemu z účastníkov nárok na náhradu trov konania nepriznal (výrok VI.).

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie otca rozsudkom z 27. marca 2019, sp. zn. 7CoP/17/2019 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

3. V odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že prvoinštančný súd vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, dospel k správnym skutkovým zisteniam, vyvodil správny právny záver, pokiaľ pristúpil k zvýšeniu výživného v prospech maloletých detí v ním ustálenom rozsahu a návrh otca na zníženie výživného zamietol, pričom svoje rozhodnutie náležitým, vyčerpávajúcim a podrobným spôsobom odôvodnil. Zvýšenie výživného v prospech maloletých detí považoval nielen za primerané, ale i odôvodnené a rozsudok okresného súdu, ktorý návrh otca na zníženie výživného zamietol a rozhodol o zvýšení výživného a o nedoplatku na výživnom v prospech maloletých detí, stotožniac sa s odôvodnením rozhodnutia zo strany okresného súdu, ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1, 2 CSP).

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal otec dovolanie a navrhol ho zrušiť a vrátiť vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. V dovolaní namietal vykonanie dokazovania odvolacím súdom, keď tento rozhodoval na základe dôkazu, ktorý nebol predmetom dokazovania ani pred okresným súdom a ani pred krajským súdom, konkrétne generálnej plnej moci. Ďalej namietal postup odvolacieho súdu, ktorý mu nedoručil vo veci posledné vyjadrenie matky k vyjadreniu otca, čím mu neumožnil oboznámiť sa s matkou predloženými dôkazmi, z ktorých potom odvolací súd vychádzal vo svojom rozhodnutí. K nesprávnemu právnemu posúdeniu uviedol, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, keďže nebral do úvahy jeho zhoršený zdravotný stav a jeho zníženú pracovnú schopnosť o 35% (invalidita I. stupňa), a teda zmenu pomerov na strane otca, ktoré nastali oproti pôvodnému rozhodnutiu s odkazom na § 78 ods. 1 Zákona o rodine.

5. Matka navrhla dovolanie odmietnuť.

6. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina navrhla rozhodnutie odvolacieho súdu potvrdiť.

7. Na konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých sa s účinnosťou od 1. júla 2016 vzťahuje Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“). V zmysle § 2 ods. 1 CMP sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže CMP neustanovuje inak, odvolací súd ďalej skúmal možnosť aplikácie ustanovení CSP pre konanie o dovolaní otca maloletých detí.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal včas dovolať zastúpený v súlade s § 429 ods. 1 CSP, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je potrebné zrušiť.

9. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

10. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo

konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

13. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t. j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania.

14. V Civilnom sporovom poriadku sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne: v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podanie dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú upravené osoby, ktoré sú oprávnené podať dovolanie.

15. Dovolací súd zistil, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) oprávnená osoba zastúpená advokátom, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP). Dovolaním otec napáda rozsudok odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, teda ide o rozhodnutie vo veci samej.

16. Dovolací súd posudzoval v prvom rade prípustnosť dovolania vyvodzovanú dovolateľom z § 420 písm. f/ CSP.

17. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

18. Otec v podanom dovolaní namietal, že mu nebolo doručené vyjadrenie matky zo 4. decembra 2018, z dôvodu ktorého nemohol potom reagovať na tvrdenia a dôkazy (preukazujúce jeho údajný „vysoký životný štandard“) k nemu pripojené a tieto spochybňovať. Tým, že nemal možnosť oboznámiť sa s tvrdeniami matky a predloženými dôkazmi v predmetnom vyjadrení, bola mu odňatá možnosť konať pred dovolacím súdom, pričom odvolací súd rozhodol práve na základe tvrdení a dôkazov, obsiahnutých v tomto podaní, ktoré mali predovšetkým preukazovať jeho „vysoký životný štandard“ (dovolenky v exotike).

19. Z obsahu spisu vyplývalo, že proti rozsudku prvoinstančného súdu podal otec odvolanie, ku

ktorému sa matka vyjadrila písomným podaním z 19. apríla 2018 (č. l. 627). K vyjadreniu matky sa následne vyjadril otec písomným podaním z 2. novembra 2018

(č. l. 646). Vyjadrenie otca bolo zaslané matke i kolíznemu opatrovníkovi s tým, že ak to považujú za potrebné, môžu sa vyjadriť ku skutkovým a právnym tvrdeniam otca v tomto jeho podaní. Matka svoje právo využila a k danému vyjadreniu otca zaslala písomné vyjadrenie

zo 4. decembra 2018 (č. l. 696), ktoré prvoinštančný súd otcovi a kolíznemu opatrovníkovi už nedoručoval. Matka v tomto vyjadrení okrem iného poukázala na to, že otec maloletých detí uzavrel v auguste 2015 registrované partnerstvo so svojim dlhoročným priateľom, práve ktorý dôvod bol potom príčinou rozvratu ich manželstva, a teda príčinou zhoršeného duševného stavu otca nebol rozvrat manželstva s matkou, ale práve vyššie uvedená skutočnosť. V ďalšom poukázala na to, že jedinou exotickou dovolenkou otca nebola iba návšteva Tanzánie, ale otec pravidelne absolvoval (minimálne jedenkrát do roka) luxusnú zahraničnú dovolenku (naposledy v apríli 2018 na ostrove Maledivy), o čom predložila i príslušnú fotodokumentáciu. Uvedené malo potom preukazovať vysokú životnú úroveň otca, a preto jeho tvrdenia o tom,

že nemá finančné prostriedky na plnenie si vyživovacej povinnosti, matka považovala

za klamlivé. Matka sa vo svojom vyjadrení ďalej vyjadrila i k záverom súkromného znaleckého posudku MUDr. N., ku vzťahu tohto znalca k rodine otca, k záverom vyšetrenia MUDr. H. a zisteniam MUDr. I., ako aj k otázkam vysporiadania majetku z BSM, k majetkovým pomeroch otca, jeho podnikaniu (prevodu firmy na svoju matku), jeho mesačným výdavkom, životnej úrovni a pod.

20. Z obsahu rozhodnutia odvolacieho súdu vyplynulo, že sa v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi rozhodnutia prvoinštančného súdu, pričom uviedol, že nebol oprávnený preskúmať závery Obvodného súdu pre Prahu 9, vyplývajúce z jeho rozsudku zo 17. apríla 2014, sp. zn. 25Nc/227/2013 v spojení s rozsudkom Mestského súdu v Prahe z 22. októbra 2014, sp. zn. 39Co/354/2014 ohľadne bezdôvodného vzdania sa podnikania otca v roku 2013, z ktorého mal vysoký príjem a z prevodu svojho podniku na matku, ani výšku pôvodne určeného výživného, keďže by sa v danom prípade jednalo o neprípustnú reparáciu právoplatného súdneho rozhodnutia. Poukázal na to, že už v predchádzajúcich rozhodnutiach

o výške výživného v prospech maloletých detí sa sudy zaoberali zdravotným stavom otca a jeho dopadom na možnosť otca naďalej podnikat' a dosahovať príjem, ktorý v minulosti z podnikania dosahoval. Uviedol, že prvoinštančný súd správne zameral svoju pozornosť iba na zistenie, či od podaného návrhu otca od apríla 2015 nastala taká zmena pomerov na strane otca, ktorá

by zakladala i zmenu pôvodne určenej výšky výživného v prospech maloletých detí a v tomto smere vykonal dostatočné dokazovanie, potrebné na ustálenie a zistenie tejto skutočnosti, okrem iného i výsluchom svedkov, psychológov, psychiatrov, lekáarskymi správami, pričom tieto následne vyhodnotil v kontexte, resp. v súvislosti s inými dôkazmi a inými rozhodnutiami predchádzajúcimi konaniu v predmetnej veci. I z rozhodnutí Obvodného súdu a Mestského súdu v Prahe, ale aj z rozhodnutí Okresného súdu Žilina z 13. marca 2015, sp. zn. 4C/105/2013 a Krajského súdu v Žiline z 15. júna 2016, sp. zn. 6Co/136/2016, nepochybne vyplynulo,

že sa otec maloletých detí bez dôležitého dôvodu vzdal výhodnejšieho zárobku a majetkového prospechu konaním, ktorým požiadal 3. apríla 2013 o zrušenie registrácie neštátneho zdravotníckeho zariadenia ambulantnej starostlivosti, odbor zdravotnej starostlivosti - zubný technik - na adrese Praha 3, s tým, že dôvod zrušenia registrácie neštátneho zdravotníckeho zariadenia sa ukázal ako nepravdivý, nakoľko v poskytovaní tej istej zdravotníckej starostlivosti pokračoval, ale už ako zamestnanec obchodnej spoločnosti LabRemiš, s. r. o. Naviac,

zo znaleckého posudku Mgr. D., znalkyne z odboru psychológie, odvetvie klinická psychológia detí a dospelých, predloženého v konaní pred Okresným súdom Žilina,

sp. zn. 4C/105/2013, vyplynulo, že napriek tomu, že otec mal spočiatku pocity beznádeje, pesimizmu, došlo k psychickému presýteniu, ku strate ochoty neustále ustupovať, prežívať stres zo správania a konania manželky, sa racionálne rozhodol ukončiť tento spôsob života

a že doslova „odchodom zo vzťahu s manželkou si pán V. buduje svoju novú nezávislosť, sebadomie, osobnosť rastie, osobnosť pána V. je štruktúrovaná ako hyperprotektívna, ide o samostatnú zrelú osobnosť, ohľaduplnú, ale aj úspešnú, rozumnú, s vybudovanou rodičovskou silou“. Z predmetného

rozhodnutia súdu ďalej vyplynulo i to, že k odchodu matky s maloletými deťmi zo spoločnej domácnosti od otca, došlo už v roku 2012, v auguste,

po vzájomnej dohode, kedy otec sám presťahoval matku s deťmi do L.. Pokiaľ sa i po návrate matky do K. rozpory medzi manželmi vyhrotili, následkom čoho opätovne

4. februára 2013 opustila s deťmi spoločnú domácnosť, stalo sa tak len z dôvodu, že otec odmietol chodiť za rodinou do L. a konflikty medzi manželmi boli dlhodobé a vedúce

k rozvratu manželstva. Z dôkazov tvoriacich obsah spisu ďalej vyplynulo, že to bol práve otec maloletých detí, ktorý inicioval oficiálny rozpad manželstva jeho rozvodom. Navyiac, ani lekármi a znalcom tvrdené psychické problémy, nemohli ospravedlňovať správanie otca, ktorý začal rozpredávať veci slúžiacie na podnikanie (v konaní bolo preukázané, že z predaja podniku mal otec príjem minimálne 1.000.000 Kč), teda zbavovať sa majetku,

z prevádzkovania ktorého otec zabezpečoval nielen svoje potreby, ale potreby celej svojej rodiny, a teda i maloletých synov. Z vykonaného dokazovania taktiež vyplynulo, že mimo vlastníctva bytu 3 + 1 v K. s garážou a garážovým státím, je otec vlastníkom ďalšieho majetku patriaceho do BSM s matkou maloletých detí, a teda mimo schopností a možností otca, ktoré v konaní deklaroval, a ktoré boli ďalej spochybňované a spochybnené, bolo nutné prihliadať i na jeho majetkové pomery, ktoré nasvedčovali nielen schopnostiam,

ale i možnostiam otca platiť súdom určené výživné. V nadväznosti na uvedené preto odvolací súd neprihliadal na otcom predložený súkromný znalecký posudok, vypracovaný

MUDr. H. a na posudok o invalidite PSSZ - LPS pre Prahu 9 zo 16. októbra 2018, nakoľko tieto dôkazy, pokiaľ i konštatovali zníženie poklesu pracovnej schopnosti otca na 35%, čomu zodpovedá uznanie invalidity prvého stupňa, tieto boli spochybnené samotným otcom maloletých detí a jeho matkou, ktorá ako konateľka firmy LabRemiš, s. r. o. mu prejavila plnú dôveru, udelila mu generálnu plnú moc na svoje zastupovanie a ustanovila ho za odborného garanta firmy, i napriek snahe otca deklarovať obmedzenie vlastnej pracovnej schopnosti. Odvolací súd mal v ďalšom preukázané, že otec maloletých detí uzavrel registrované partnerstvo a podľa fotografií doložených matkou v čase rozhodovania o jeho návrhu

na zníženie vyživovacej povinnosti, absolvoval viacero exotických dovolení. Uzavrel,

že pokiaľ kritériom pre ustálenie vyživovacej povinnosti povinného rodiča bolo nielen posúdenie jeho schopností a možností zamestnať sa a dosahovať primeraný príjem,

ale i majetkové pomery, zohľadniac práve majetkové pomery otca a skutočnosť, že otec

bez vážneho, resp. dôležitého dôvodu začal rozpredávať majetok, v ktorom prevádzkoval svoju podnikateľskú činnosť, je vlastníkom nehnuteľnosti nemalej hodnoty, na základe generálnej plnej moci zastupuje konateľku firmy, v ktorej je odborným garantom, odvolací súd sa stotožnil s postupom prvoinštančného súdu, ktorým návrh otca na zníženie výživného zamietol. Ohľadne rozsahu zvýšenia vyživovacej povinnosti mal odvolací súd za to, že prvoinštančný súd v tomto smere vykonal dostatočné dokazovanie, vyhodnotil pomery u každého z maloletých detí osobitne, u maloletého H. konštatoval zvýšenie výdavkov o 70 eur a u maloletého N. o 60 eur, na podklade čoho potom správne rozhodol, keď zvýšil u každého

z maloletých detí výživné, u maloletého H. o 30 eur a u maloletého N. o 20 eur. Takéto zvýšenie výživného i odvolací súd považoval za primerané, zodpovedajúce zistenému skutkovému stavu, pričom ďalej považoval za potrebné zohľadniť i tú skutočnosť, že v konaní nebolo preukázané, že by otec mimo sumy určeného výživného deťom prispieval iným spôsobom, napríklad vecným plnením a otec ani nepreukázal zvýšenie výdavkov v súvislosti

s realizáciou styku s maloletými deťmi. Zdôraznil, že v tejto súvislosti prvoinštančný súd správne zohľadnil i príjem matky, ktorý zodpovedal nástupnému platu zamestnanca v odbore, na ktorý matka získala kvalifikáciu, ako aj prihliadol na osobnú starostlivosť matky, ktorú poskytuje obom maloletým deťom. Poukázal na to, že hoci rozsah vyživovacej povinnosti

v zákone výslovne vyjadrený nie je, vyplýva zo všeobecne uznávaného hľadiska o tom,

že dieťaťu má byť zabezpečená taká životná úroveň, ktorá zodpovedá životnej úrovni jeho rodičov.

Odvolací súd preto uzavrel, že vzhľadom na čas, ktorý uplynul od posledného rozhodnutia o výške výživného a nárast životných nákladov, považoval zvýšenie výživného

v prospech maloletých detí nielen za primerané, ale i odôvodnené, a preto rozsudok prvoinštančného súdu, ktorým súd návrh otca na zníženie výživného zamietol a rozhodol

o zvýšení výživného a o nedoplatku na výživnom v prospech maloletých detí, stotožniac sa s jeho odôvodnením, ako správny potvrdil (§ 387 ods. 1, 2 CSP).

21. Ako dovolací súd poukázal vyššie, hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

22. Otec v dovolaní dôvodne vytýka, že mu bolo odňaté právo konať pred súdom tým, že mu nebolo doručené vyjadrenie matky zo 4. decembra 2018 k ním podanému vyjadreniu z 2. novembra 2018, v dôsledku čoho nemal možnosť sa k nemu vyjadriť. Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých predložených dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Tieto závery boli napokon pretransformované aj do ustanovení nového civilného kódexu (§ 374 CSP).

23. Vychádzajúc z uvedeného bolo v preskúmvanej veci potrebné zohľadniť, že k vyjadreniu otca (viď č. l. 646 a nasl. spisu) sa písomne vyjadrila matka podaním zo 4. decembra 2018 (č. l. 696 a nasl. spisu), otec však ale nemal možnosť dozvedieť sa o tomto vyjadrení a prípadne sa k nemu aj vyjadriť, lebo súd mu toto vyjadrenie nedoručil, hoci, ako to vyplýva aj z obsahu odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, vo veci rozhodol aj na jeho základe (napr. argumentácia odvolacieho súdu v odôvodnení jeho rozhodnutia o tom, že „otec maloletých detí uzavrel registrované partnerstvo a podľa fotografií doložených matkou v čase rozhodovania o jeho návrhu na zníženie vyživovacej povinnosti, absolvoval viacero exotických dovolení“). Hoci je pravdou, že podanie matky predstavovalo už len tzv. „ďalšie podanie (§ 374 ods. 3 veta druhá CSP)“, pri ktorom CSP ukladá povinnosť doručiť ho ostatným účastníkom, len „ak je to potrebné na zachovanie práva na spravodlivý proces“, v danej veci išlo práve o takýto prípad. Ako už bolo uvedené, matka v predmetnom podaní (celkovo na 7 stranách) sa vyjadrovala nielen k právnym, ale i k skutkovým otázkam prejednávanej veci, z ktorých niektoré skutočnosti (vrátane dôkazov o nich) prevzal do svojho odôvodnenia i odvolací súd. Ak potom odvolací súd pri svojom rozhodnutí vychádzal i z tvrdení a dôkazov obsiahnutých v tomto vyjadrení, mal toto podanie matky otcovi riadne doručiť a zachovať mu tým právo argumentovať na skutočnosti v ňom uvedené. Na dôvažok práve pri rozhodovaní o výživnom (o návrhu na jeho zvýšenie alebo zníženie) vo veciach maloletých detí, kde je súd povinný predovšetkým skúmať zmenu pomerov od posledného určenia vyživovacej povinnosti, s prihliadnutím na najlepší záujem detí, s prihliadnutím okrem iného i na životnú úroveň povinného rodiča, pričom pri rozhodovaní môže vychádzať výlučne z obsahu podaní účastníkov a dôkazov nimi predložených, je o to dôležitejšie oboznámiť všetkých účastníkov konania s obsahom ich vzájomných podaní a umožniť im v záujme zachovania princípov rovnosti účastníkov konania a rovných šancí vyjadriť sa k tvrdeniam a dôkazom v nich obsiahnutých (o to viac, ak o niektoré z týchto tvrdení opiera samotné rozhodnutie vo veci, resp. pojme za dôvody svojho rozhodnutia).

24. Opomenutím doručenia tohto vyjadrenia otcovi došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a tým k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP.

25. Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 420 písm. f/ CSP, je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne. Dovolací súd tak dospel k záveru, že dovolanie otca je nielen procesne prípustné, ale aj opodstatnené a ďalej sa s ostatnými dovolacími dôvodmi (námietkou, že súdy rozhodli na základe dôkazu - generálnej plnej moci - ktorý nebol v konaní vykonaný, ako i nezohľadnením zmeny pomerov na strane otca, spočívajúcich v zhoršení jeho zdravotného stavu a znížení jeho pracovnej schopnosti o 35%) a vecnou stránkou dovolania nezaoberal. Najvyšší súd preto rozsudok krajského súdu v celom rozsahu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1, § 450 CSP).

26. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania týkajúceho sa dovolania proti tomuto (zrušenému) rozsudku krajského súdu (453 ods. 3 CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.